

NB: tha cuid den chànan air an duilleig seo a' dol tro dhearbhadh càileachd airson nochdadh san t-Seotal agus chan eil e air a dhearbhadh

Cànan theicnigeach

Tha a' chànan seo ann airson rudan a mhìneachadh a th'ann mar tha agus gad chuideachadh a bhith ga fhaicinn nas soilleire.

cleachdaidhean cànan: writing techniques

dòighean sgrìobhaidh: writing techniques

ciall an fhacail

" na loidhne

" na deilbh

" an ìomhaigh

" an dàin: the sense or meaning of...

ciall falaichte: hidden meaning

teannachd (b): tension. Tha teannachd ann eadar... Tha teannachd ag èiridh à...

sgaradh (f): separation, division. Tha a' bhàrd a' deanamh sgaradh eadar x is y.

strì (b): conflict

ìoranas (f): irony

còmhardadh dìreach (f): Tha còmhardadh dìreach eadar "mìn" agus "grinn".

còmhardadh neo-dhìreach (f): Tha còmhardadh neo-dhìreach eadar "lasadh" agus "Dàmhair".

còmhardadh meadhain (f) no uaithne (f): còmhardadh nach eil aig deireadh loidhnichean

Bha gath a' boillsgeadh air slios nam beanntan cur tuar na h-oidhche na dheann fo sgòd

Bha am feasgar ciar mus tug a' cheann snag,
Grian dhearg nan Comannach air a dhol fodha...

fuaiméalas: onomatopoeia m.e. "brag" "drannail" "cnac"

uaim (b) no sruth fhacal (f): alliteration.

Os cionn nan craobh, tha adhar àrd gun crìch,

Aon uinneag shlàn, de ghlainne ghearrte ghuirm

Tha co-uaim air na litrichean 'gh' an seo.

NB: tha cuid den chànan air an duilleig seo a' dol tro dhearbhadh càileachd airson nochdadh san t-Seotal agus chan eil e air a dhearbhadh

co-fhuaimeachd (b): assonance.

Bha an seòmar ciùin geal mar eaglais

Nuair a dhùisg mi an-diugh 's mo ghaol ùr rim thaobh.

Tha co-fhuaimeachd eadar na facail seo.

luaths (f): pace

ruith (b): flow

ìomhaigheachd (b): imagery

ìomhaigh(ean) de: image(s) of..

samhla(idhean) (f): Dh' èirich an ceò mar nathair às an t-similear. Sgaoil i san adhar coltach ri aisling 's a' mhadainn.

meatafor(an): B'e beathach fiadhaich a bh'anns an stoirm.

pearsachadh (f): personification

faireachdainn (b): atmosphere, feeling

modh (f): mood, manner; am faireachdainn a tha pìos litreachas a' cruthachadh.

tòna (f): tone; ciamar a chanadh tu e? mar as trice 'se taghadh nam facal agus structar na seantansan a bheir tòna dhuinn.

a' togail air an aimsir: pathetic fallacy

ironas: irony. Nuair a tha tòna leth-onaireach air a chleachdadh.

coimeas (f): comparison. Tha am bàrd a' dèanamh coimeas eadar a ghaol is bòidhchead an latha.

coltachadh (f): similitude

co-chòrdadh (f): analogy

comhlachas (f): association

pungachadh (f): punctuation

bristeadh san loidhne (f): a break in the line, enjambement

ruitheam na loidhne / an rann / an dàin (b(=): rhythm of...

buille (b): stress, emphasis

ath-aithris (b): repetition; ag aithris loidhne, facal a-rithist

cruth an dàin (f): structure of the poem

cumadh an dàin (f): shape of the poem

co-fhreagairt (b) / cuimireachd (b): symmetry

guth fulangach (f): Chaidh a ràdh..., Tha e air a chluinntinn...

tràth seachad (f): Bha e na sheasamh an sin an dè / Sheas e...

NB: tha cuid den chànan air an duilleig seo a' dol tro dhearbhadh càileachd airson nochdadh san t-Seotal agus chan eil e air a dhearbhadh

tràth làthaireach (f): Tha e na sheasamh an sin an dràsta.

tràth teachdail (f): Bidh e na sheasamh a-maireach / Seasaidh e...

a' chiad pheasra (f): first person

an treas pearsa (f): third person

pearsa(chan) (f): person(s), individual(s)

pearsantachd (b): personailty

bho shealladh (f): from standpoint

dàn (f): poem

pìos bàrdachd (f): poem

dàn-molaidh (m): eulogy

rann (m): stanza

tìotal (f): title

ceathramh (f): stanza, quatrain

teama(ichean) (b): theme(s)

taghadh fhaclan (f): word choice

abairt(ean) (b): phrase

gnìomhair(ean) (f): verb(s)

buadhair(ean) (f): adjectives

fuasgladh (f): resolution

co-dhùnadh (f): conclusion

conrag(an): consonant(s)

fuaimreag(an): vowel(s)

lìdeadh (f): syllable

fianais(b): evidence

NB: tha cuid den chànan air an duilleig seo a' dol tro dhearbhadh càileachd airson nochdadh san t-Seotal agus chan eil e air a dhearbhadh

Cànan airson sgrìobhadh air stoidhle:

Tha buadhairean a seo a tha feumail airson bruidhinn air stoidhle, faireachdainn, tòna no guth.

foirmeil	neo-foirmeil
pearsanta	neo-pearsanta

sòlamaichte
brònach
tàmailteach
aithreachail no
làn aithreachais
làn cianalais
eu-dòchasach
mì-chinnteach
tàrchaiseach
teagmhach
ìoranach
teann
searbh

fìrinneach
dòchasach
socair
sona
grinn
aoibhneach
aotrum
èibhinn
macmeanmhail
dealbhach
sìmplidh
aotrum
èibhinn

stoidhle, tòna, guth

èifeachdach
drùidhteach
cumhachdach
làidir
taitneach / tarraingeach
dùrachdach
dealasach

mionaideach	farsaing
dìreach	ceisneachail
tuinnte	feallsanach
dìomhair	soilleir
litereil	

Airson sìneadh a chur air na tha thu ag radh...

glè (+ h)	fìor (+ h)	uabhasach	sònraichte
glè chumhachdach	fìor bhrònach	uabhasach dealbhach	sònraichte èifeachdach

NB: tha cuid den chànan air an duilleig seo a' dol tro dhearbhadh càileachd airson nochdadh san t-Seotal agus chan eil e air a dhearbhadh

Dè dh' fhaodas ùghdar no bàrd a bhith a' deanamh...

Tha am bàrd...	a' bhana-bhàrd...
Tha an t-ùghdar...	Tha an sgrìobhaiche...
a' dèanamh coimeas eadar...	a' toirt am follais...
a' cur cudthrom air...	a' dùsgadh smuain...
a' dèanamh soilleir...	a' dùsgadh cuimhne air...
a' toirt gu aire an leughadair...	a' cur nar cuimhne...
a' toirt gu ar n-aire...	a' toirt eisimpleir...
a' toirt a-steach air...	a' toirt iomradh air...
a' cur air adhart beachd...	a' toirt cunntas air...
a' toirt fo ar comhair...	a' moladh...
a' neartachadh...	a' càineadh...
a' leudachadh...	a' leigeil fhaicinn...
ag innse..	a' cur an cèill...
a' smaoinachadh air..	a' dealbhachadh...
a' dèiligeadh ri...	a' dèanamh dealbh air / de...
a' ceisneachadh...	a' dol an sàs ann...
a' ceangal còmhla...	a' cur astar eadar...
a' coimeas...	a' deasbad...
a' coltachadh...	a' cur an cèill...
ag iarraidh oirnn...	a' lorg comhfhurtachd...
a' faireachdainn...	a' sireadh...
a' toirt orm a bhith a' faireachdainn... / a' smaoinachadh...	
a' cur teagamh ann...	a' cumail fianais air...
a' caoidh...	a' tarraing à...

Tha mi a' smaoinachadh... / a' smaointinn...

Tha mi den bheachd...

Tha mi den bharail...

Nam bheachd...

Nam bheachd-sa...

Bha mi an dùil...

Shaoil mi... / Saoilidh mi...